

ספרות עברית וכללית

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

- פרק ראשון – שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
- פרק שני – סיפור קצר
- פרק שלישי – דרמה
- פרק רביעי – רומאן ונובלה
- פרק חמישי – סיפור שלא נלמד

משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (כל פרק – 30 נקודות).
הפרק הרביעי (רומאן ונובלה – 30 נקודות) והפרק החמישי (סיפור שלא נלמד – 10 נקודות) הם חובה. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.

- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
  - (2) חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
  - (3) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
  - (4) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

מהפרקים הראשון, השני והשלישי עליך לענות על השאלות בשני פרקים בלבד, לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 30 נקודות).

פרק ראשון – שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

אם בחרת בפרק זה (שאלות 1-14), ענה על שתי שאלות, כל שאלה על שיר מאת משורר אחר (לכל שאלה – 15 נקודות). שים לב: אין לענות על שתי שאלות משירת ימי הביניים.

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים כנערת ננערו!
הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבת במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, כצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
דאי כדרור למצא דרור ממעלה / ומתולדות ימים כימים יסערו.
היי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / ושמות אשר אל טוב יי נהרו!

הדובר בשיר קורא לנמענת לחולל מפנה בחייה: "והתנערי מן הזמן".
הסבר לאיזו תפיסת זמן הוא מתכוון בדבריו. איזו תכלית הוא מציע לנמענת?
באילו דרכים הוא מנסה לשכנע אותה?

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שחר אבקשה / שלמה אבן גבירול

שחר אבקשה, צורי ומשגבי, / אערך לפניה שחרי וגם ערבי.
לפני גדלתך אעמד ואבהל, / כי עינה תראה כל מחשבות לבי.
מה זה אשר יוכל תלב והלשון / לעשות, ומה פחר רוחי בתוך קרבי?
הנה לך תיטב ומרת אנוש, על כן / אודך בעוד תהיה הנשמת אלוהי בי!

פרש את הבית השני ואת הבית השלישי בשיר, והסבר כיצד הם מתקשרים

לבית האחרון שבו.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יחידה, שחרי / יהודה הלוי

יחידה, שחרי האל וספיו, / וכקטרת תני שירך באפיו!
 הלא אם תרדפי הבלי ומנף, / ותאמרי כי אמת הם כל כשפיו,
 ותזלי אחריו לילך ויומך / ותערב לך תנומת מנשפיו –
 דעי כי אין בנדיף מאומה, / אבל עץ ייבשו מחר ענפיו.
 5 ה"י לפני אלהיך ומלכך / אשר באת לחסות תחת כנפיו:
 שמו יגדל ויתקדש בפי כל / אשר נשמת אלוהי חי באפיו!

הבית הראשון מבטא את הרעיון המרכזי בשיר.

הסבר את ההתפתחות של רעיון זה בשיר כולו, וכתוב כיצד הוא מעוצב.

שירת ביאליק

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לא זכיתי באור מן ההפקר / חיים נחמן ביאליק

לא זכיתי באור מן ההפקר,
 אף לא בא לי בירשה מאבי,
 כי מסלעי וצורי נקרתיו
 ונחצבתיו מלבבי.

ניצוץ אחד בצור לבי מסתתר,
 ניצוץ קטן – אף פלו שלי הוא,
 לא שאלתיו מאיש, לא גנבתיו –
 כי נמנני ובי הוא.

ותחת פטיש צרותי הגדולות
 כי יתפוצץ לבבי צור עזי,
 זה הניצוץ עף, נתו אל-עיני,
 ומציני – לחרותי.

ומחרתי יתמלט ללבבכם,
 ובאור אשכם הצתיו, יתעלם,
 ואנכי בחלבי ובדמי
 את הבצרה אשלם.

תהליך היצירה מתואר בשיר כעשייה מקורית של המשורר, שראשיתה רצונית והמשכה יוצא משליטת המשורר.

הסבר קביעה זו. בסס את הסברך גם על ציורי הלשון ועל הפעלים בשיר.
 /המשך בעמוד 4/

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"חֲזוּהָ, לֵךְ בְּרַח" / חיים נחמן ביאליק
(עמוס ג, יב)

"לֵךְ בְּרַח?" – לֹא-יִבְרַח אִישׁ כְּמוֹנִי!
הַלֹּךְ בְּלֹאט לְמַדְנֵי בְּקָרִי,
גַּם דְּבַר בֵּן לֹא-לְמַדָּה לְשׁוֹנֵי
וּבְקָרְדָם כְּבֵד יִפְלֵ דְבָרֵי.

5 וְאִם-כָּחִי תִם לְרִיק – לֹא-פִשְׁעִי,
חֲטֹאתֵכֶם הִיא וְשֵׁאוֹ הַעֲוֹן!
לֹא-מִצָּא תַחֲתָיו סֵדֵן פְּטִישִׁי,
קָרְדָמִי בָּא בְּעֵץ רִקְבוֹן.

10 אֵין דְּבָר! אֲשֵׁלִים עִם-גּוֹרְלִי:
אֶחָד-בְּלִי אֶקְשֶׁר לְהַגּוֹרְתִי,
וְשָׁכִיר הַיּוֹם בְּלִי שָׂכָר פְּעָלִי
אֲשׁוּבָה לִי בְּלֹאט כְּשֶׁבִאתִי.

15 אֶל-נְוִי אָשׁוּב וְאֶל-עַמְקֵינוּ
וְאֶכְרַת בְּרִית עִם שְׂקָמֵי יְעָר;
15 וְאַתֶּם – אַתֶּם מְסוֹס וְרִקְבֵי
וּמַחֲרֵר יִשָּׂא כְּלֵכֶם סָעָר.

קרא את שורות 7-8 שלפניך:

"לֹא-מִצָּא תַחֲתָיו סֵדֵן פְּטִישִׁי,

קָרְדָמִי בָּא בְּעֵץ רִקְבוֹן."

הסבר שורות אלה, וכתוב כיצד הרעיון שבהן מתפתח עד לסיום הדרמטי של השיר.

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריי.

וְהִזָּה כִּי תִמְצָאוּ / חיים נחמן ביאליק

וְעֲלִית קִיר קְטַנָּה לְאִישׁ הַהוּא הַיְתָה,
וְלֵה אֲשׁוּב קֶטֶן,
וְתָהִי לוֹ לְנַפְשׁוֹ, וְלֹא-יָדַע בָּהּ מְלֶאֶךְ,
וְלֹא-שָׁלַט בָּהּ שָׁטָן.

וְלֹאִישׁ תִּפְלֶה אַחַת, וְהִזָּה בְּצַר לוֹ,
יְהִי עוֹלָה שְׁמָה,
צוֹנֵחַ לְאֲשׁוּב רֹעֵד וְלוֹהֵט -
וּמְפַלֵּל בְּדַמְמָה.

וּתְאַרְךָ הַתִּפְלָה כְּאַרְךָ יְמֵי חַיֶּיךָ,
אַךְ אַל עֲלִיּוֹן לֹא-רָצָה.
אֶת-לֹא-בִקֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ וְהָאֶחָת שֶׁבִקֵּשׁ -
אוֹתָהּ לֹא-מִצָּא.

וְהָאִישׁ עַד-יוֹם אַחֲרוֹן לֹא-נֹאֵשׁ מִרְחֻמִּים
וְנַפְשׁוֹ הוֹחִילָה,
וּלְכַבּוֹ הַתִּפְלָל, הַתִּפְלָל וַיִּמַּח
בְּאִמְצַע הַתִּפְלָה.

וְהִזָּה כִּי תִמְצָאוּ מְגִלַת לְבָבִי
בְּעֶפְרַת תְּתַפְּלֵשׁ,
וְאִמְרֵתֶם כֹּה: הִזָּה אִישׁ תָּמִים וּפְשׁוּט,
וְעִיף וְחֻלָּשׁ.

וְהִי הָאִישׁ עוֹשֶׂה וְחִי לוֹ לְתַמּוֹ,
וּנְחָבָא אֶל פְּלִיָּו,
וּמְקַבֵּל בְּדַמְמָה, בְּלִי בְרָכָה וְקִלְקָלָה,
הִבָּא לוֹ מֵאֲלִיּוֹ.

וַיִּצָּא הָאִישׁ וְהִי עוֹבֵר לְתַמּוֹ,
וַנְתִּיבוּ לֹא-עֲקָשׁ;
מְקַטְנוֹת לֹא-בָרַח וּגְדוּלוֹת לֹא-פָלַל,
וּבְצִוּוֹת לֹא-בִקֵּשׁ.

וְאִם-אַחֲרוֹ, אַךְ בָּאוּ, לֹא קְרוּאוֹת, הַגְּדוּלוֹת
וּבְדֶרֶךְ הַמְּלָךְ -
וַיַּעֲמֵד הָאִישׁ וְהוּא מִבֵּיט מִשְׁתַּאֲהָ,
וַיִּקַּד בִּילָהּ.

וְאִם-אַחֲרוֹ, אַךְ דִּפְקוֹ עַל-פֶּתְחוֹ הַבְּצִוּוֹת -
וְהוּא לֹא אֲסָפֵן,
וְהַעֵב כְּאֶחָד עוֹ נֶפֶשׁ הַכְּלָבִים
עִם-צִדְקַת לֵב שָׁפֵן.

תאר את התכונות של "האיש" בשיר, וכתוב כיצד הן מעוצבות בשיר.

שירת המאה ה-20

שירי רחל

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גן נעול / רחל

מי אפה? מדוע יד מושטת
לא פוגשת יד אחות?
ועינים אף תמתנה רגע
והנה שפלו כבד נבוכות.
גן נעול. לא שכיל אליו, לא דרך.
גן נעול — אדם.
האלף לי? או אפה בסלע
עד זוכ דם?

תאר את היעדר הקשר בין הדוברת לזולת, על פי השיר.
כיצד השאלות והאזכורים המקראיים בשיר מעצימים את היעדר הקשר הזה?
בתשובתך תוכל להיעזר בפסוקים שלפניך:

- "גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום" (שיר השירים ד, יב)
- "ונרם משה את ידו ונד את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים..." (במדבר כ, יא)

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ספר שירי / רחל

צריחות שצרחתי נואשת, כואבת
פשעות מצוקה ואבדן.
היו למחרות מלים מלכבת.
לספר שירי הלבן.

נגלו חביונות לא גליתי לרע.
נחשף החתום בי באש.
ואת תוגתו של הלב הכורע
יד כל במנוחה תמשש.

הסבר, על פי השיר כולו, כיצד הניגודים בשיר מבטאים את הקשר בין הסבל ובין תהליך היצירה.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה
רב וכבד ממתפי הדלת.

5 גם את דרכי — פדרסה אל צמרת —
דרך מכאוב ודרך עמל.
יד ענקים זדונה ובוסחת.
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחומי הליו והדמיץ
10 פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא ז'
למה פזבנתם, אורות רחוקים ז'

קרא את שורות 7-8 שלפניך:

"יד ענקים זדונה ובוסחת,
יד מתבדחת שמה לאל."

פרש שורות אלה, והסבר כיצד הן מתקשרות לתפיסה של הדוברת את חייה.
בסס את דבריך על ציורי הלשון בשיר.

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גורל / רחל

היד העקשת
דופקת, דופקת על שער נעול;
העור רפט.
נוסף על כפות המנעול
דמה המעט.
אין עונה, אין קול.
בושש השוער.
יאחר, יאחר רגע נכסף —
על הפף
מתה אפל.

תאר את גורלה של הדוברת, על פי השיר.

כיצד החזרות והאזכורים משיר השירים מעשירים את המשמעות של השיר?
בתשובתך תוכל להיעזר בפסוקים שלפניך משיר השירים:

— "...קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמותי..." (פרק ה, פסוק ב)

— "קמתי אני לפתח לדודי ודודי נטפו מור ואצבעותי מור עבר על כפות המנעול" (פסוק ה)

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אני שומע משהו נופל / נתן זך

אני שומע משהו נופל, אמר הרוח.
שום דבר, זה רק הרוח, הרגיעה האם.

גם אתה אשם וגם הוא אשם, פסק השופט לנאשם.
אדם הוא רק אדם,
הסביר הרופא לבני המשפחה הנדהמים.

אבל מדוע, מדוע, שאל את עצמו הנער,
לא מאמין למראה עיניו.

מי שאינו גר בעמק גר בקר,
קבע המורה לידיעת הארץ
ללא קשי נבר.

אבל רק הרוח ששמת את התפוח הוא זכר
מה שהעלימה מבנה האם:

שלעולם, לעולם, לעולם לא יהיה לו מנחם.

בלי להזכיר את המילה "מוות" עצמה, השיר כולו עוסק בו ובקושי של בני האדם להתמודד אתו.

הסבר רעיון זה, והדגם את הדרכים שבהן הוא מוצג לאורך השיר.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שימו לב לסגל הרועד / נתן זך

שימו לב לסגל הרועד,
מששו את הרוח, היטב
געו בעץ. הוא ירק ובצמרת
מוריק עוד יותר והגוע
מאכל מעט אך עודו אוכל בכל פה
את לישד האדמה שאיננה
נראית כאן לעין בעיר.
שימו לב, מששו, געו היטב. כפלים
לשאף את האור, להאיר
כל ענן. הוא עובר. והלילה
לא יאחר.

המילים "הוא עובר" הן מפתח להבנת השיר כולו.

הסבר קביעה זו, והדגם מהשיר את דבריך.

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר לאוהבים הנבונים / נתן זך

שיר לאוהבים הנבונים
אשר בתבונה יאהבו.
ימיהם בצעימים יחלפו,
גם ברדתם שאול לא יזקינו,
נצח לא יפרדו, יחד יחיו
בבית אחד.

שיר לאוהבים הנבונים
על משכבם באין מלה.
ביד אחת את המעורה יכבו,
יחד יעצמו את עיניהם,
זה את זה יברכו,
ובעת האחד קורא -
את האור הקטן גדליק הוא.
את נשימת ילדיהם שומעים שזון
ורוח תצות.

שיר לאוהבים הנבונים
אשר בנו להם בית ואת דלתו נעלו.
הניפו היטב את התריסים, בחוץ קר
ורוח ומצפים בחוץ למטר.
אורח לא יבוא בלילה אשר פנה
וכי יבוא - אל תפתחו את הדלת. מאחר
ורק קר נושב בעולם. וגם המשורר
ממצוקה, לא משפע הוא שר. השארו
חבוקים.

בשיר מתוארים מצבים של קרבה ומצבים של בדידות.
הצג מצבים אלה, והסבר מהי עמדתו של המשורר כלפיהם.

14. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

רגע אחד / נתן זך

רגע אחד שקט בבקשה. אנא. אני
רוצה לומר דבר מה. הוא הלך
ועבר על פני. יכלתי לגעת בשולי
אדרתו. לא נגעתי. מי יכול היה
לדעת מה שלא ידעתי.

החול דבק בבגדיו. בזקנו
הסתבכו זרדים. פגראה לו
לילה קדם בתבן. מי יכול היה
לדעת שבעוד לילה יהיה
ריק כמו צפור, קשה כמו אבן.

לא יכלתי לדעת. אינני מאשים
אותו. לפעמים אני מרגיש אותו קם
בשנתו, סהרורי כמו ים, חולף לידי, אומר
לי בני.
בני. לא ידעתי שאתה, במדה פזאת, אתי.

השיר מסתיים בדבר לא צפוי.

הסבר מה לא צפוי בסיום השיר, והראא כיצד השיר מוביל לסיום זה. הדגם מהשיר
את דבריך.

פרק שני – סיפור קצר

אם בחרת בפרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 15-17 (לכל שאלה – 15 נקודות).

סיפור מאת עגנון

15. תאר דמות של גבר מסיפור מאת עגנון שלמדת, והסבר את התהליך הנפשי שמתחולל בו
על פי הסיפור.
כיצד מוצג הגבר בסיפור (מנקודת מבט אוהדת, ביקורתית, אירונית)? בסס את דבריך על
דוגמאות מהסיפור.

סיפור עברי (לא מאת עגנון)

שים לב: בשאלה זו אָנן לענות על פי הסיפור "שפרה".

16. אחד המאפיינים של הסיפור הקצר הוא הסיבוך בעלילה.
הסבר את הסיבוך בעלילה באחד מהסיפורים הקצרים שלמדת.
האם סיבוך זה נפתר בסוף הסיפור? הסבר והדגם את דבריך.

שפּרה / דבורה בארון

17. קרא את הקטע שלפניך מהסיפור "שפּרה", וענה על השאלה שאחריו.

לא טוב, אחות – אמרה [המשרתת], בהישענה על המגרפה שבידה, ובלי לתמוה על עצם הבכי – ממינקת דורשים רוח טובה, ואת הנה – דמעות. את קומי, צאי לך מוטב החוצה, תתבדרי או מה. והעיקר – התאפקי, התאפקי. אבל להתאפק כבר אי-אפשר היה לה לשפּרה בשום אופן.

הסבר כיצד עצת המשרתת משקפת את גורלה של שפּרה, וכיצד עצה זו משתלבת בתמונת המציאות המתוארת בסיפור כולו.

פרק שלישי – דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה רק על אחת מהשאלות 18-19, על פי המחזה מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20 שלמדת (30 נקודות).

מחזה מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20

18. בחר בדיאלוג מרכזי מהמחזה המודרני שלמדת (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20),

שבאמצעותו אפשר ללמוד על התכונות של שתי הדמויות הנוטלות בו חלק. כתוב בקצרה את הנאמר בדיאלוג, והסבר מה הוא מלמד אותנו על כל אחת מהדמויות.

19. בחר בשתי דמויות מהמחזה המודרני שלמדת (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20).

תאר את התנהגותה של כל אחת מהדמויות בתחילת המחזה, והסבר אם בהמשך המחזה כל אחת מהן פועלת לשינוי גורלה או נמנעת מלפעול. נמק והדגם את דבריך.

פרק רביעי – רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה – ענה רק על אחת מהשאלות 20-25 (30 נקודות).

סיפור פשוט / ש"י עגנון – שאלות 20-21

20. לפניך קטע מ"סיפור פשוט". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

הירשל שלא אכל כמעט כלום נסתכל במסובים שיגיעים מחמת אכילה ושתייה ונהנה ונצטער. נצטער שהוא רעב ונהנה שכרסו אינה מלאה. לפני ימים נתגלגלה לידו חוברת קטנה של צמחוניים בגנות אכילת בשר ודגים ויין ומיני מותרות. כשראה הירשל את המסובים יגיעים מרוב אכילה ושתייה ועדיין הם ממשמשים בגופם להכניס במעיהם יותר ויותר, הרהר בלבו, שמא אחי אמי שנתפרנס מן העשבים נזיר היה מן הבשר, אלא שבני דורו לא ירדו לסוף דעתו וקראוהו משוגע, ושמא אמת מה שכתוב באותה חוברת, שכל הצרות באות בשביל זוללות יתרה, שאין אדם מסתפק במועט והומה ומהמה אחרי דברים הרבה. אלמלא לא רדפה אמא שלי אחרי הממון לא הייתי אני צריך לישב לפני פגרי עופות ודגים. הגביה הירשל ראשו לראות מה נשתייר מאותם הדברים המתועבים שריחם מגרה את יצרו וראה את מינה.

הקטע שקראת מתאר רצף מחשבות של הירשל.

היכן בעלילת הרומאן משתלב קטע זה? כתוב כיצד הוא מתקשר למציאות חייו של הירשל. הסבר והדגם את דבריך.

21. בחר בשתיים מדמויות המשנה ב"סיפור פשוט": ברוך-מאיר, יונה טויבר, גציל שטיין,

סופי גילדנהורן.

תאר את תכונותיהן ואת מעשיהן של כל אחת מהדמויות שבחרת, והסבר את תרומתן להצגת הרקע החברתי של הרומאן.

רומאן עברי, נובלה עברית* – שאלות 23-22

שים לב: על שאלות 23-22 אין לענות על פי "סיפור פשוט".

* אם בחרת להתבסס על נובלה עברית, תוכל לבחור אך ורק מבין הנובלות האלה: נמלים, עתליה, נביא, אחרי הילדות, שונא הנסים, כינורו של יוסי, שלושה ימים וילד, לב הקיץ לב האור, חירבת חזעה, עוגיות המלח של סבתא סולטנה, לנייה בצהריים, המינה ליזה.

22. ברומאן (או בנובלה) יש מרכיבים שונים, כמו עלילת משנה, נקודת מפנה, התייחסות למקום ולתקופה, דמות משנה המייצגת רקע חברתי, ועוד. בחר בשני מרכיבים והסבר את תפקידם ברומן העברי (או בנובלה העברית) שלמדת. מהי תרומתם של מרכיבים אלה למשמעות היצירה? נמק והדגם את דבריך.

23. ברומאנים רבים מתוארים קונפליקטים (למשל: בין עדות, בין עמים, בין דתות, או בין בני משפחה). תאר קונפליקט אחד ברומאן העברי (או בנובלה העברית) שלמדת, והצג שתי דרכים שבאמצעותן מעוצב הקונפליקט (למשל: דיאלוגים, נקודות תצפית, סמלים או מוטיבים, עיצוב העולם הפנימי של הדמויות).

החטא ועונשו, מאדאם בובארי, אנה קארנינה, המשפט, האמן ומרגריטה, אל המגדלור, בית בודנברוק, מאה שנים של בדידות, הקול והזעם, אור באוגוסט

על שאלות 24-25 אפשר לענות אך ורק על פי הרומאנים המפורטים בכותרת שלעיל.

24. ברומאן יש מרכיבים שונים, כמו עלילת משנה, נקודת מפנה, התייחסות למקום ולתקופה, דמות משנה המייצגת רקע חברתי, ועוד. בחר בשני מרכיבים והסבר את תפקידם ברומאן שלמדת. מהי תרומתם של מרכיבים אלה למשמעות היצירה? נמק והדגם את דבריך.

25. ברומאנים רבים מתוארים קונפליקטים (למשל: בין עדות, בין עמים, בין דתות, או בין בני משפחה). תאר קונפליקט אחד ברומאן שלמדת, והצג שתי דרכים שבאמצעותן מעוצב הקונפליקט (למשל: דיאלוגים, נקודות תצפית, סמלים או מוטיבים, עיצוב העולם הפנימי של הדמויות).

פרק חמישי – סיפור שלא נלמד

פרק זה הוא חובת – ענה על שאלה 26 (10 נקודות).

26. קרא את הסיפור שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

הרחוב היה מואר / יוסל בירשטיין

הרחוב היה מואר, ועוד ממרחק כמה בתים ראינו לפי הרגליים שלהם שהם צעירים. ואחר-כך ראינו את ידה של הנערה. בפנייה חדה ופתאומית היא משכה אתריה את הבחור לתוך חורשת האוהבים.

התחייכנו, אשתי ואני. זה היה בטיול הלילי שלנו בשכונה, בשעה שרוב התושבים צופים בטלוויזיה. הרחוב התמשך דומם ועצור. אפילו חתול לא חצה את הכביש. המכוניות שחנו מכל צד מתחו את השקט לאורך הבתים. על רקע זה בלטה התנועה היחידה של הנערה. "חברמנית".

תפסה את הבחור בזרועו והוליכה אותו לחושך בין העצים. חבל שלא הספקנו להציץ בפניה. אך גם בלי הפנים הרכבנו את אופיה. היה משהו בתנועה שלה שכיוון את המחשבות.

הנערה הזאת לא תלך לאיבוד בין הגברים. הכרנו צעירה כזאת בנעורינו. התחנתה עם לא-יוצלח ועשתה ממנו בן-אדם.

סיפורתי לאשתי על אחת הדודות במשפחה שלי. אמרו עליה שהיא קוטלת בעלים. אחד מהם נהג לזחול, באור יום, אל מתחת למיטה ולהירדם שם. ולדודה היתה תשוקה למיטות גבוהות. עוד מזרן ועוד מזרן. המיטה שלה הגיעה כמעט עד לתקרה. יום אחד נפלה ממנה ארצה, ומתה.

בהצטלבות הרחובות הנטקה והנרייטה סולד פנינו שמאלה, להשלים את ההקפה. בתים שעוד היו בכנייה נראו עזובים, כאילו דיריהם כבר באו, גרו, נטשו אותם, והותירו מאחוריהם גוש של חורבות ועיזבון. אופיה של הנערה רמו על אופיו של הבחור. ראינו בבירור כיצד כרגע האחרון, ליד השביל הצר והחשוך, היא הפנתה אותו לכיוון שלה. צעדיו שלו היו מכוונים קדימה. גבר צריך לדעת לעורר עניין, אמרה אשתי, ולא להיות שלומיאל כמו הדוד שלך שחיפש מקלט מתחת למיטה.

עוד אנו מחייכים על חשבונם של בני-הזוג שנעלמו בין העצים ורואים בהם גלגול של דודתי ובעלה – והנה הם לקראתנו ברחוב. הזדרזנו, שנוכל לפגוש אותם מתחת לפנס-הרחוב. הפעם לא נחמיץ את ההזדמנות לסקור את פניהם של הנערה השתלטנית ושל הבחור הביישן.

והצלחנו. חלפנו על-פניהם בדיוק במעגל האור, וראינו שהנער עיוור.

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. מדוע המספר מביא את הסיפור על דודתו במהלך הטיול הלילי? (4 נקודות)

ב. הסבר כיצד מאיר סיום הסיפור את הדר־שיח שמתנהל בין המספר לאשתו

במהלך הסיפור. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך